

Protokół
z posiedzenia Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych
Rady Dialogu Społecznego
z dnia 13 kwietnia 2021 r.

Miejsce posiedzenia: Wideokonferencja

Przewodniczący: Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych, Forum Związków Zawodowych

W posiedzeniu wzięli udział członkowie Zespołu, pan Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej; pani Anna Ulewska-Marciniak, Dyrektor Departamentu Ubezpieczeń Społecznych w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej; pani Gertruda Uścińska, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; pozostali zaproszeni goście oraz eksperci.

Porządek obrad obejmował:

1. Podsumowanie dotychczasowego wsparcia finansowego realizowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach szeroko rozumianego pakietu regulacji minimalizujących negatywny wpływ COVID-19 na podmioty gospodarcze. Efekty działania Tarcz Antykryzysowych.
2. Omówienie bieżącego stanu prac Zespołu roboczego ds. emerytur pomostowych.
3. Sprawy różne.

Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu, FZZ powitał uczestników posiedzenia Zespołu i przedstawił porządek obrad, wskazując, że na prośbę pana Ministra Szweda punkt pierwszy obrad dotyczy realizacji dotychczasowego wsparcia udzielanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach szerokokorozumianego pakietu minimalizującego wpływ

COVID-19. Oddał głos pani Gertrudzie Uścińskiej, Prezes ZUS prosząc ją, aby ustosunkowała się również do informacji przekazanych na konferencji prasowej w dniu 13 kwietnia 2021.

Strony jednogłośnie zaakceptowały porządek posiedzenia.

Ad 1

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS przedstawiła prezentację dotyczącą pomocy, jaką niosą Tarcze Antykryzysowe i instytucje państwowe dla przedsiębiorstw, rodzin oraz osób bezrobotnych. Zwróciła uwagę na marzec 2020 roku, jako początek pandemii i rozpoczęcie prac nad łagodzeniem skutków gospodarczo-zdrowotnych koronawirusa. Zaznaczyła, że pierwsze ustawy stanowiły kompromis społeczny i miały na celu zmniejszenie obciążeń dla pracodawców, utrzymanie miejsc pracy oraz zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego i finansowego obywateli. Powiedziała, że na posiedzeniach różnych zespołów omawiano kwestie związane z konsekwencjami COVID-19, propozycje rozwiązań (w tym kazusy innych państw) i rozłożenie kosztów, które musi ponieść państwo. Podkreśliła mnogość podmiotów, które są odpowiedzialne za realizację Tarczy Antykryzysowej, której wartość przekroczyła 200 mld zł. Wymieniła elementy wsparcia skierowanego do przedsiębiorców (świadczenie postojowe, zwolnienie ze składek ZUS oraz ulga w opłacaniu składek) i oznajmiła, że ZUS stara się wychodzić naprzeciw potrzebom przedsiębiorstw i wsłuchuje się w ich głos. Oznajmiła, że dzięki statystykom takim jak liczba płatników składek, widać, że programy pomocowe osiągnęły zamierzony cel. Wypunktowała dodatek solidarnościowy, zwracając uwagę na wprowadzenie nowej, cyfrowej procedury składania wniosków co poprawiło efektywność pracy. Mówiąc o pomocy skierowanej dla rodzin wskazała na bon turystyczny, który był wydawany świadczeniobiorcom 500+ oraz na rozpoczęcie wypłacania dodatkowego zasiłku opiekuńczego. Zaznaczyła, że ZUS wypłacił łącznie 5,4 mln różnych zasiłków oraz podkreśliła fakt spadku liczby wydanych zwolnień lekarskich. Podkreśliła znaczącą poprawę jakości elektronicznej administracji oraz wyraziła niezadowolenie z powodu niewielkiego zainteresowania bonem turystycznym (według szacunków ze świadczenia skorzystało do 37% uprawnionych). Oznajmiła, że wraz z ewolucją tarcz pomocowych, wsparcie zaczęło być udzielane przedsiębiorcom na zasadzie kodów PKD. Przytoczyła statystyki, z których wynika, że ZUS obsługując tarcze rozpatrzył 7 mln wniosków i udzielił wsparcia w wysokości 31 mld złotych oraz podkreśliła, że wpływy ze składek były większe o 6,1% w okresie początku kwietnia porównując sytuację do ubiegłego roku. Oznajmiła, że wypłacanie świadczeń z ZUS nie zostanie zawieszona ze względu na dodatkowe dotacje płynące od państwa. Przedstawiła statystyki dotyczące działalności statutowej ZUS, wskazując między innymi na łączną wartość

wypłaconych emerytur w 2020 roku na poziomie 176,4 mld zł, rent na poziomie 48,4 mld zł oraz zasiłków na poziomie 30,6 mld zł. Powiedziała, że wydolność FUS wynosi 74,7% oraz, że obsłużono stacjonarnie 11,7 mln klientów w placówkach stacjonarnych, 4 mln poprzez infolinię i 36,6 mln poprzez korespondencję tradycyjną. Powiedziała, że obecnie trwają prace nad przepisami rozporządzenia Rady Ministrów, które ma się odnosić do dziewiątej Tarczy Antykryzysowej oraz ma zostać przyjęte do 18 kwietnia 2021 roku. Poinformowała o objęciu nią 46 branż, zgodnych z wymienionymi kodami PKD. Podkreśliła rozszerzenie katalogu o 16 kodów, w tym kodów dotyczących sprzedaży detalicznej oraz wskazała na objęcie nią między innymi dotacji na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych na umowie o pracę oraz części kosztów prowadzenia działalności. Zwróciła uwagę na zamieszczenie szczegółowych informacji na stronie internetowej Zakładu odnośnie planowanych świadczeń i szacowała, że o pomoc będzie ubiegać się 357 tys. płatników. Zwróciła uwagę na wyzwania technologiczne, organizacyjne i prawne oraz poinformowała o negatywnym wpływie pandemii na średnie długość trwania życia – dla 60 latków spadek o około 20 miesięcy a dla 65 latków o około 13 miesięcy. Zaznaczyła, że wpłynie to na podwyższenie emerytur osób, które przejdą na nią od kwietnia 2021 roku do marca 2022 roku. Poinformowała o wzroście wydatków na emerytury ogółem w 2021 roku o około 340 mln złotych, w 2022 o 780 mln złotych i w 2024 roku o 900 mln zł.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej podziękował za skuteczną i efektywną pracę ZUS oraz MRiPS, a także podkreślił skuteczność programów pomocowych. Zadeklarował otwartość na pytania członków Zespołu.

Sebastian Koćwin, OPZZ pozytywnie odniósł się do skuteczności realizowanych zadań przez ZUS i zwrócił uwagę na dużą ilość obowiązków spoczywającą na Zakładzie. Wyraził zaniepokojenie wobec planów MRPiT dotyczących nałożenia nowych obowiązków na ZUS – oddzielenie statusu ubezpieczenia zdrowotnego od statusu osoby bezrobotnej. Wskazał na potrzebę podwyższenia wynagrodzeń pracownikom ZUS oraz wypunktował kwestię niedostatecznej liczby etatów.

Barbara Surdykowska, NSZZ „Solidarność” zwróciła uwagę na brak przedstawienia informacji dotyczących skróconego czasu pracy oraz zaznaczyła, że dobrze byłoby porównać jakiej wysokości wsparcie zostało udzielone samozatrudnionym, a jakie pracownikom. Zapytała, czy ZUS dysponuje takimi danymi na temat artykułu 15gg Tarczy.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej powiedział, że w chwili obecnej MRiPS nie dysponuje takimi danymi i obecnie leży to w kompetencjach MRPiT.

Barbara Surdykowska, NSZZ „Solidarność” zapytała, czy strona społeczna musi formalnie wystąpić o udostępnienie tych informacji do MRPiT.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej zaproponował, aby Przewodniczący Zespołu poprosił o te dane Pana Wicepremiera, Przewodniczącego RDS Jarosława Gowina.

Bogdan Grzybowski, OPZZ przypomniał o wystąpieniu Rady Nadzorczej ZUS do Pani Prezes Uścińskiej z prośbą o udzielenie informacji na temat skali zidentyfikowanych nieprawidłowości. Pozytywnie ustosunkował się do udzielonych informacji odnośnie skali nieprawidłowości (6,7 mln zł na wypłaconych 31 mld złotych), które opiewały głównie na podpisywanie umów cywilnoprawnych z datą wsteczną oraz pozornych umów cywilnoprawnych w celu uzyskania dodatkowych korzyści. Pozytywnie odniósł się do działań związanych z przeprowadzaniem kontroli oraz wyciąganiem konsekwencji w postaci składania zawiadomień do prokuratury lub blokowaniem kont płatników.

Sławomir Łukasiewicz, OPZZ zwrócił uwagę na spadek przeciętnej dalszej długości życia oraz na koszty, które są z tym związane, podkreślając jednocześnie zyski jakie uzyskał ZUS wskutek śmierci osób, które nigdy nie przeszły na emeryturę. Zapytał, czy ZUS dysponuje danymi dotyczącymi korzyści ze śmierci płatników.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS powiedziała, że zmarło o 68 tysięcy osób więcej niż w zeszłym roku, przy czym poinformowała o przekazaniu części zgromadzonego przez te osoby kapitału na wypłacenie rent rodzinnych, ponadto podkreśliła zróżnicowaną wysokość zgromadzonego kapitału tych osób. Zadeklarowała możliwość przygotowania takiego zestawienia. Zaznaczyła, że w sprawie nadużyć cały czas prowadzone są analizy, a skala procederu jest niewielka w porównaniu do skali wydatków. Poinformowała, że w latach 2016-2020 Fundusz Wynagrodzeń ZUS wzrósł o prawie miliard złotych oraz pomimo protestów niektórych środowisk, ZUS dokonał podwyżek wynagrodzeń pracowników w 2020 roku. Powiedziała, że Polski Bon Turystyczny jest obsługiwany przez 27 osób przy maksymalnym wykorzystaniu możliwości cyfrowych, przez co koszty jego obsługi nie są wygórowane. Zwróciła uwagę na duże obciążenie pracą osób zatrudnionych w ZUS i poinformowała, że w szczytowym momencie blisko 30% pracowników przebywało na zwolnieniu lekarskim.

Wskazała, że poprzez doinwestowanie technologiczne i ograniczenie możliwości składania wielu wniosków drogą elektroniczną, nastąpiło istotne usprawnienie pracy. Podkreśliła, że koronawirus ukazał kierunki zmian w jakich powinien podążać ZUS.

Katarzyna Duda, OPZZ zapytała o analizy ZUS dotyczące wysokości świadczeń dla osób, które przejdą na emeryturę za 3 lata lub później. Zwróciła uwagę na możliwość ponownego wydłużania się przeciętnego dalszego trwania życia w najbliższych latach i zapytała o możliwość ujęcia przypadków takich jak pandemia w zapisach prawa dotyczących ustalania wysokości emerytury.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS pozytywnie ustosunkowała się do propozycji zmian w przepisach prawa i zwróciła uwagę na możliwość poruszenia tej tematyki podczas osobnego posiedzenia Zespołu. Powiedziała, że ogólny zarys polityki zakłada stałe wydłużanie się przeciętnej długości trwania życia oraz zaznaczyła, że dużo zgonów w ostatnim czasie było podyktowane innymi chorobami niż koronawirus. Powątpiewała Wyraziła wątpliwość dotyczącą uprzywilejowanej pozycji osób, które przejdą na emeryturę w ciągu najbliższych lat i podkreśliła, że większe obciążenie dla państwa stanowią emerytury obliczone według starego systemu.

Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu, FZZ zapytał, czy wygłoszona podczas obrad prezentacja zostanie udostępniona członkom Zespołu.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS wyraziła zgodę na udostępnienie prezentacji.

Ad 2

Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu, FZZ powiedział o posiedzeniu Zespołu roboczego ds. emerytur pomostowych i o wniosku aby na podstawie art. 30 Ustawy o Funduszu Emerytur Pomostowych uzyskać informację o środkach jakimi dysponuje Fundusz. Poinformował o piśmie wystosowanym do Przewodniczącego Rady dotyczącym rozszerzenie składu Zespołu o przedstawiciela GIP.

Sławomir Łukasiewicz, OPZZ zaznaczył, że w okresie 2010-2020 przez 6 lat budżet państwa nie dotował Funduszu Emerytur Pomostowych, a składki na emerytury pomostowe wzrosły prawie dwukrotnie. Poprosił o więcej informacji na temat sytuacji z 2019 roku i zapytał o uzasadnienie wpłacenia dotacji około 750 mln zł przez państwo w 2020 roku oraz o kształtowanie się wydatków na emerytury pomostowe, na przestrzeni ostatnich lat.

Poprosił o informacje dotyczącą liczby osób pobierających emerytury pomostowe w poprzednich latach. Wyraził obawę dotyczącą możliwości potencjalnego nadwyżżenia ZUS przez imigrantów z Ukrainy.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS poinformowała, że świadczenia międzynarodowe opiewają na kwotę około 4,8 mld zł i dotyczą około 242 tys. osób, które pochodzą głównie z krajów UE. Przyznała, że część świadczeń jest wypłacana dla osób z krajów trzecich, z którymi ZUS ma podpisane umowy i są to głównie USA oraz Kanada. Zapewniła, że obywatele Ukrainy nie otrzymują minimalnej emerytury po przepracowaniu jednego miesiąca, natomiast okresy składkowe są sumowane i ZUS wypłaca świadczenie tylko za okres pracy na terenie Polski. Powiedziała o rozpatrzeniu w ubiegłym roku 650 tys. wniosków o delegowanie. Oznajmiła, że do kwestii emerytur pomostowych odniesie się drogą pisemną.

Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu, FZZ poprosił Pana Łukasiewicza o udostępnienie otrzymanych materiałów dla członków zespołu.

Barbara Surdykowska, NSZZ „Solidarność” odnosząc się do przygotowanych pytań do ekspertyzy w zakresie emerytur pomostowych zaznaczyła, że poruszono w nich trzy zagadnienia – czy jest możliwa do zbadania korelacja pomiędzy pracą w szczególnych warunkach, a szczególnym charakterze i długością życia; prognoza szacunków zachodzących pomiędzy procesami gospodarczymi, a technologicznymi i zmniejszającą się liczbą stanowisk pracy w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze; efektywność wydatkowania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu, FZZ zobowiązał się do podjęcia formalnych prac w celu przekazania wskazanych pytań do dalszego procedowania przez Prezydium RDS.

Ad 3

Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu, FZZ zapytał Pana Ministra Szweida o projekt zmian systemu zabezpieczeń społecznych, który został zamieszczony w Rządowym Centrum Legislacji w lutym br. Zwrócił uwagę na pojawienie się w nim kilku kontrowersyjnych kwestii, takich jak uchylenie artykułów 110 i 110a. Zapytał, kiedy Zespół mógłby ponownie zwołać obrady, aby omówić wskazane zagadnienia.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej zaproponował spotkanie Zespołu ds. ubezpieczeń społecznych po weekendzie majowym.

Przewodniczący Waldemar Lutkowski zapowiedział zwołanie posiedzenia Zespołu roboczego ds. emerytur pomostowych na dzień 10 lub 11 maja 2021 r. Zobowiązał się do ustalenia z Panem Ministrem Szwedem dokładnego terminu posiedzenia Zespołu ds. ubezpieczeń społecznych.

Sebastian Koćwin, OPZZ poinformował, że OPZZ wydało opinie w sprawie omawianego projektu 1,5 miesiąca temu i z chęcią wysłuchałoby informacji Ministra na jakim etapie są prace. Zwrócił uwagę na brak zamieszczenia tych danych na stronach sejmowych.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej podkreślił, iż nie ma takiej informacji na stronach, ponieważ projekt nie został jeszcze przyjęty. Zadeklarował starania strony rządowej związane z regularnym odpowiadaniem na opinie i postulaty wpływające podczas procesu konsultacji.

Przewodniczący Waldemar Lutkowski powiedział, że warto byłoby włączyć do omawiania zagadnień związanych ze zmianami systemu ubezpieczeń społecznych Kancelarię Prezydenta RP. W związku z wyczerpaniem tematów będących przedmiotem posiedzenia zakończył obrady Zespołu.

Waldemar Lutkowski

/-/

Przewodniczący Zespołu

Sporządził

Wiktor Szatkowski

Biuro Rady Dialogu Społecznego